

Rocznik Sławistyczny, t. LXXII, 2023

ISSN 0080-3588

DOI: 10.24425/rslaw.2023.147252

Ignacy M. Doliński*

Uniwersytet Warszawski
Warszawa

Profesor Włodzimierz Pianka (1937–2022)

* Ignacy M. Doliński, PhD, University of Warsaw, Institute of Western and Southern Slavic Studies, Warszawa, Poland.

<https://orcid.org/0000-0003-3115-9471>.

e-mail: i.m.dolinski@uw.edu.pl.

Pod koniec ubiegłego roku pożegnaliśmy wybitnego macedonistę, sorabistę, sławistę o bardzo szerokich horyzontach badawczych, przez wiele lat współpracującego z „Rocznikiem Słowistycznym” – profesora Włodzimierza Piankę¹.

1. Koleje życia Profesora

Włodzimierz Pianka urodził się w Wołominie. Jego dzieciństwo i wczesna młodość, jak wszystkim, którzy się urodzili u schyłku dwudziestolecia międzywojennego, przypadło na ciężkie czasy okupacyjne i okres reżimu stalinowskiego. W rodzinnym mieście uzyskał średnie wykształcenie. Bezpośrednio po maturze w 1954 roku rozpoczął studia bohemistyczne (oficjalnie, bo realnie studiował filologię zachodniosłowiańską) w Uniwersytecie Warszawskim, na ówczesnym Wydziale Filologicznym. W roku 1959 obronił sorabistyczną pracę magisterską pt. *Czasy przeszłe w Nowym Testamencie Mikołaja Jakubicy (zabytek dolnołużycki z r. 1548)* [opublikowaną w r. 1961]², napisaną pod kierunkiem prof. Zdzisława Stiebera.

Jeszcze w czasie studiów został zaproszony do prac w zespole opracowującym materiały do *Atlasu językowego kaszubszczyzny...* pod kierunkiem prof. Stiebera (w II Pracowni Dialektologicznej Zakładu Słowianoznawstwa PAN), brał też udział w roku 1958 w transkrybowaniu fonetycznym ludowych pieśni kaszubskich (w Państwowym Instytucie Sztuki, obecnie Instytucie Sztuki PAN). Bezpośrednio po studiach (w latach 1959–1961) uczestniczył także w terenowej eksploracji materiałów na Kaszubach na potrzeby wspomnianego *Atlasu*.

W latach od 1959 do 1967 pracował przez trzy kadencje jako lektor języka polskiego na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu w Skopiu (obecna Macedonia Północna). Pracował tam też intensywnie naukowo. Zebrawszy materiał terenowy, przygotował rozprawę doktorską *Toponomastyka basenu Ochrydzko-Prespańskiego w Macedonii* (obrona w roku 1966, przyznany stopień: doktor nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa południowosłowiańskiego, publikacja po macedońsku w 1970). Nominalnie promotorem dysertacji była prof. Antonina Obrębska-Jabłońska, faktycznie zaś prof. Zdzisław Stieber.

¹ W tym miejscu chciałbym wyrazić głęboką wdzięczność i serdeczne podziękowanie Pani Joannie Piance, córce Profesora, za udostępnienie mi obszernych, autoryzowanych materiałów dokumentujących Jego drogę życiową i karierę naukową. Do niektórych informacji, mimo kilku lat dzielenia z Nim gabinetu w ISZiP UW, długich rozmów, nawet pewnych wspólnych planów naukowych, nie byłbym w stanie inaczej dotrzeć lub naraziłbym się na kompromitujące błędy faktograficzne.

² Dokładne dane bibliograficzne wszystkich publikacji prof. Pianki podane zostały na końcu tekstu w Literaturze.

Młody polski lektor przeżył w Skopiu dramatyczne wydarzenie – tragiczne trzęsienie ziemi (26 VII 1963), uczestnicząc w miarę sił w ratowaniu dóbr kultury, zwłaszcza księgozbioru uniwersyteckiego.

Po powrocie do Polski (w latach 1967–1977) pracował w Instytucie Filologii Słowiańskiej (obecnie Instytut Sławiistyki Zachodniej i Południowej) Uniwersytetu Warszawskiego – początkowo jako adiunkt, zaś od roku akademickiego 1975/1976 jako docent. Pełnił tam wtedy obowiązki zastępcy dyrektora Instytutu, prócz tego kierownika Zakładu Filologii Serbsko-Chorwackiej, przez jeden semestr był też prodziekanem ówczesnego Wydziału Rusycystyki i Sławiistyki UW.

W latach 1971–1977 uczestniczył w pracach Międzyinstytutowego Zespołu Badań nad Gramatyczną Kategorią Stopnia w Językach Słowiańskich przy Instytucie Filologii Słowiańskiej UW (w roku akademickim 1976/77 był kierownikiem tego Zespołu).

W roku 1974 uzyskał habilitację w zakresie językoznawstwa słowiańskiego na Wydziale Filologii Polskiej i Słowiańskiej Uniwersytetu Warszawskiego na podstawie bardzo wysoko ocenionej pracy *Macedońskie nazwy osobowe kotliny Azot* [opublik. 1975].

W semestrze zimowym roku akademickiego 1975/1976 jako *visiting professor* wykładał onomastykę i słowiańskie słowotwórstwo porównawcze na Uniwersytecie w Helsinkach.

W latach 1977–1981 Profesor związał się z Wydziałem Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego, gdzie pracował na stanowisku docenta. Był kierownikiem Zakładu Filologii Słowiańskiej w Instytucie Filologii Obcych, następnie kierownikiem Samodzielnego Zakładu Filologii Słowiańskiej, a od 1981 roku – kierownikiem Katedry Filologii Słowiańskiej. W latach 1980–1981 był prodziekanem i pierwszy zastępcą dziekana Wydziału Filologicznego – z nominacji, następnie z wyboru. W przełomowych, burzliwych czasach „solidarnościowych” przemian demokratycznych brał także aktywny udział w przygotowaniach do wyboru rektora przez społeczność uniwersytecką Uniwersytetu Śląskiego.

W dniu wprowadzenia w Polsce stanu wojennego (13 XII 1981) Profesor przebywał służbowo w Jugosławii. Dowiedziawszy się, że jako aktywista NSZZ „Solidarność” (m.in. założył jedną z pierwszych komórek Związku na UŚ) jest na liście osób przeznaczonych do internowania, zrezygnował z powrotu do Polski i 22 XII 1981 udał się do Austrii. Jako azylant został przyjęty do pracy w Instytucie Sławiistyki Uniwersytetu Wiedeńskiego i w randze docenta-gościa zaczął prowadzić zajęcia, głównie z językoznawstwa polonistycznego i porównawczego słowiańskiego. W roku 1984 uzyskał tam status docenta kontraktowego. Jednocześnie aktywnie działał w emigracyjnych strukturach „Solidarności”, wspierając innych tamtejszych azylantów.

Normalizując swój status zawodowy w kraju azylu, rozpoczął starania o uzyskanie powtórnej habilitacji, tym razem na Uniwersytecie Wiedeńskim. W roku 1985 został docentem językoznawstwa słowiańskiego ze szczególnym uwzględ-

nieniem onomastyki, polonistyki i macedonistyki. Warto podkreślić, że Profesor Pianka był pierwszym habilitowanym językoznawcą polonistą w dziejach tamtejszego uniwersytetu (tzn. sławistyki).

W roku 1986 otrzymał obywatelstwo austriackie, zaś na Uniwersytecie Wiedeńskim kolejno uzyskał tytuł docenta etatowego (*Vertragslehrer*; 1995), później zaś profesora nadzwyczajnego (2000).

W roku 1997 Macedońska Akademia Nauk i Sztuk wybrała Go na swojego członka zagranicznego. Rok później (1998) Uniwersytet św.św. Cyryla i Metodego w Skopiu przyznał Mu tytuł doktora *honoris causa*.

W roku 2002 nastąpił koniec czynnej pracy zawodowej Profesora – przeszedł na emeryturę w Austrii i Polsce. Pomimo statusu emeryta kontynuował pracę naukową i dydaktyczną na Uniwersytecie Warszawskim. 18 X 2002 roku Włodzimierz Pianka od Prezydenta RP otrzymał tytuł profesora nauk humanistycznych, a w następnym roku (1 III 2003) został etatowym profesorem nadzwyczajnym w zakresie słowiańskiego językoznawstwa konfrontatywnego i porównawczego w Instytucie Filologii Słowiańskiej Uniwersytetu Warszawskiego (dziś: Instytut Sławistyki Zachodniej i Południowej).

W roku 2002 odznaczony został Krzyżem Kawalerskim Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej, w 2005 roku otrzymał Medal Komisji Edukacji Narodowej, zaś w 2007 roku uhonorowany został Medalem Zasług dla Republiki Macedonii.

10 V 2004 wybrano go na sekretarza Wydziału I TNW (na jedną kadencję). W maju tego roku został członkiem korespondentem Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, a od roku 2007 był już członkiem zwyczajnym Towarzystwa.

Jako wolontariusz pracował wraz z małżonką, dr Agnieszką Hofman-Pianką, na rzecz Fundacji im. św. Brata Alberta.

Był członkiem zespołów redakcyjnych pism: „Zeszyty Łużyckie” (od 2006), „Македонски јазик” (od 2006), zaś w roku 2008 Profesor wszedł w skład Komitetu Redakcyjnego „Rocznika Sławistycznego”.

W roku 2007 został emerytowanym profesorem Uniwersytetu Warszawskiego.

W czasie swojej pracy wypromował ponad 20 magistrów oraz 2 doktorów (po jednym w Wiedniu i na Uniwersytecie Śląskim).

Po opuszczeniu szeregow czynnych pracowników uczelni nie porzucił pracy naukowej, wciąż publikował, planował wiele przedsięwzięć naukowych, przede wszystkim kontynuację swojej monumentalnej *Gramatyki konfrontatywnej* (por. niżej), o czym często dyskutował z kolegami w ISZiP UW. Wszystkie plany przekreśliła jednak postępująca choroba, której nie udało się pokonać.

2. Działalność naukowa

Dorobek naukowy, do którego będziemy się dalej odnosić, obejmuje około 130 publikacji różnego rodzaju, przede wszystkim pięć publikacji książkowych:

- *Топономастиката на Охридско-Преспанскиот базен* [1970];
 - *Учебник по полски јазик – граматика со вежби и речник* [1969];
 - *Macedońskie imiona osobowe kotliny Azot* [1975];
 - *Słownik macedońsko-polski i polsko-macedoński* (we współautorstwie z Zuzanną Topolińską i Božidarem Vidoeskim) [1990];
 - *Gramatyka konfrontatywna języków słowiańskich z komentarzami historycznymi* – praca pomyślana jako pierwsza część publikacji: Włodzimierz Pianka, Emil Tokarz, *Gramatyka konfrontatywna języków słowiańskich. Tom I* [2000];
- oraz trzy obszerne rozprawy:
- *Nazwiska macedońskie kotliny Azot* [1977, 1978];
 - *Klasy semantyczne wyrazów stopniowanych (na materiale górnołużyckim i macedońskim)* [1980];
 - *Słownik leksemów stopniowalnych w językach słowiańskich* [1983].

Prócz tego opublikował (jako autor i współautor) dużo ponad setkę studiów i artykułów naukowych, liczne recenzje publikacji innych autorów, redagował prace zbiorowe, a także wydał 7 prac o charakterze literaturoznawczym, popularyzujących w Macedonii dzieła literatury polskiej oraz składające się na małą antologię (z biogramami polskich poetów) przekłady poezji polskiej (Gałczyńskiego, Harasymowicza, Staffa, Tuwima, Broniewskiego, Leśmiana, Przybosa) na macedoński, pisał posłowania do takich translacji. Dokonał także dwóch przekładów z macedońskiego na polski. Niewiele osób wie, że Profesor sam był też poetą, jednak nie publikował swoich wierszy.

Wyżej wspomniano już o pewnych „kamieniach milowych” rozwoju naukowego Profesora, faktach, które bardzo zaważyły na Jego karierze naukowej: studiach slawistycznych, opiece prof. Stiebera nad młodym slawistą, pobycie i działalności w przełomowych czasach w Macedonii, pracy na Uniwersytecie Warszawskim i Śląskim, wymuszonej emigracji i Uniwersytecie Wiedeńskim, wreszcie powrocie do „rodzinnego” Uniwersytetu Warszawskiego.

W tym miejscu należałoby podkreślić, że droga naukowa Profesora, poczynając jeszcze od czasów studenckich (studiował bohemistykę, a właściwie filologię zachodniosłowiańską), poprzez pobyt w Macedonii (będącą częścią wielojęzycznej Jugosławii), Wiedniu (tamtejsza slawistyka, jak wiele zachodnioeuropejskich, ma charakter poszerzonej rusycystyki), pozwolił mu zrealizować to, co jest ambicją chyba każdego językoznawcy slawisty – opanować czynnie lub przynajmniej poznać w stopniu wystarczającym do prowadzenia badań naukowych i formułowania kompetentnych wniosków – wszystkie języki słowiańskie.

Sam Profesor w swoich raportach stwierdzał, że może podzielić ponadczterdziestoletni okres swojej pracy naukowej na dwie części. Pierwszą połowę można

by nazwać onomastyczną (także fonetyczno-fonologiczną). Zebrany w czasie pracowitego pobytu w Macedonii tego typu materiał posłużył jako podstawa rozprawy doktorskiej. Kolejne publikacje były pionierskimi w onomastyce macedońskiej (i macedonistycznej). Także rozprawa habilitacyjna została poświęcona onomastyce (już nie topo-) – nazwom osobowym.

Drugi okres (trudno znaleźć dlań jednowyrazowe określenie – dorobek Profesora jest zbyt bogaty i różnorodny) został wypełniony wieloma publikacjami historyczno-porównawczymi i konfrontatywnymi.

Obie kluczowe prace rozprawy onomastyczne (doktorat i habilitacja) są bardzo wysoko oceniane nie tylko ze względu na bogactwo i sposób opracowania materiału (terenowego – na obszarze wielokulturowym i wielojęzycznym), ale i ich poziom teoretyczny. Pracując jako lektor języka polskiego, działał na rzecz popularyzacji i umacniania pozycji naszego języka w tamtej części Jugosławii. Wspomniany wyżej podręcznik języka polskiego jest do dziś fundamentem edukacji polonistycznej. Podkreślmy, że koncepcja tego podręcznika – dla Słowian mówiących językiem w pełni analitycznym, z konstrukcjami przyimkowymi zamiast przypadków – musiała być z gruntu inna niż w przypadku wielu podobnych, tradycyjnych kompendiów, adresowanych do słowiańskich użytkowników systemów syntetycznych, typologicznie dobrze przystających do polszczyzny.

Swoimi pracami onomastycznymi wspierał też stabilizację systemu młodego języka takimi pracami, por. np.: *Изговорот и транскрипцијата на чешките, словачките и лужичко-српските имиња во македонскиот јазик* [1963] czy *Прилог кон транскрипцијата на полските сопствени имиња во македонскиот јазик* [1964].

Efektom pracy lektorskiej i dogłębnego poznania zasobów i zasad młodego języka jest napisany wspólnie z Zuzanną Topolińską i Bożidarem Vidoeskim *Słownik macedońsko-polski i polsko-macedoński* [1990], do którego Włodzimierz Pianka dołączył też kurs gramatyki polskiej.

Już w okresie macedońskim Profesor poświęcał dużo zainteresowania problemom fonetycznym. O iloczasię w dialektach macedońskich traktuje artykuł *Квантитетот како фонолошки фактор во македонскиот јазик* [1960–1961].

Po powrocie do Polski Włodzimierz Pianka naukowo skupiał się coraz bardziej na zagadnieniach komparatystycznych, generatywnych, w dużej mierze teoretycznych, także diachronicznych, geograficznie zaś głównie na obszarze zachodnio- i południowosłowiańskim. Bardzo duży był wkład Profesora w zespołowe opracowanie kategorii stopnia słowiańskiego (vide wyżej wzmiankę o Zespole), por. np.: *Klasy semantyczne wyrazów stopniowanych (na materiale górnołużyckim i macedońskim)* [1980] czy *Słownik leksemów stopniowalnych w językach słowiańskich* [1983].

Czas pracy na Uniwersytecie Wiedeńskim z konieczności spowodował poszerzenie zakresu zainteresowań dydaktyczno-naukowych Profesora o sferę języków wschodniosłowiańskich (por prace takie jak: *Zu parallelen Entwicklungstendenzen*

in der ukrainischen und polnischen Morphologie [2000], *Изразувањето на збирноста во рускиот и во македонскиот во споредба со другите словенски езици* [1998]), a także „w głąb” historii języka, ku okresowi prasłowiańskiemu, a nawet fazie nostratyckiej. Jego publikacje z czasów pracy w Wiedniu świadczą o szerokim spojrzeniu na sprawy słowiańskie, co odczytujemy choćby po samych tytułach, por. *Die semantischen Wechselbeziehungen der Genera verbi in den slavischen Sprachen* [1984], *Modyfikacje semantyczne rodzajów akcji czasowników polskich z sufiksem wy-* [1985] czy *Словенските извори на балканскиот компаратив* [1985–1986], albo *Местото на зборообразувањето во семантиката граматика* [1994], *Номинација как проблема сопоставителногo языкознания* [1996], *Typologia participiów słowiańskich* [1997], *Związki formalne między fleksyjną a słowotwórczą kategorią liczby w językach słowiańskich* [1997], *Унификација и дизунификација на јазиците* [1998], *Семантичките категории и нивното изразување во македонскиот јазик (Морфологија)* [2000].

Wielki, acz niedostatecznie odnotowany formalnie, jest wkład Profesora Pianki w powstanie istotnej dla warszawskiego i polskiego środowiska slawistycznego okolicznościowej publikacji *Z historii slawistyki na Uniwersytecie Warszawskim* [2005] (z okazji 90. rocznicy powstania Seminarium Slawistycznego na UW) pod wspólną redakcją Ignacego M. Dolińskiego, Jerzego Molasa, Włodzimierza Pianki i Krzysztofa Wrocławskiego. Bez ogromnego wysiłku eksploracji archiwów, przeprowadzonej przez Profesora, ta cenna dla nas publikacja miałaby wartość ledwie zbioru wspomnień.

Można odnieść wrażenie, że wielka różnorodność tematyki, obiektów badawczych i zainteresowań Profesora to niejako rozległy rekonesans przed napisaniem dzieła „docelowego”, *opus magnum*, zbierającego, systematyzującego i podsumowującego wcześniejsze obserwacje cząstkowe – *Gramatyki konfrontatywnej języków słowiańskich z komentarzami historycznymi* [2000]. Rozmach tego zamierzenia i kondensacja systematycznie przedstawionych informacji i klasyfikacji są tak duże, że niemal każde zdanie z niej należy czytać uważnie, kontemplując jego sens i głębię. W razie niepewności co do skali lub oceny jakichś faktów wystarczy je odnaleźć w czytelnym spisie treści i skorzystać z podanej tam informacji. Na pewno nie wszyscy zgodzą się z niektórymi szczegółowymi klasyfikacjami, lecz zawsze mogą się do nich odnieść, budując na ich podstawie własne sądy. Wszyscy czytelnicy tego dzieła zdradzali potrzebę zapoznania się z tomem następnym, który miał przynieść kompletny (tak jak to było w pierwszym) obraz paradygmatów słowiańskich.

U schyłku swej pracy naukowej Profesor Pianka czynił usilne starania, żeby opublikować przygotowywaną od dawna kolejną część swego dzieła, zatytułowaną *Gramatyka konfrontatywna języków słowiańskich z komentarzami historycznymi. Morfologia, cz. 2: Paradygmatyka*. W zamierzeniach, prócz komentarzy, z którymi nie miałem okazji się zapoznać, księga miała zawierać co najmniej 170 (sic!, na tyle opiewa ich szczegółowy wykaz) tabel, niejednokrotnie rozciągających

się na rozkładane wklejki. Do opracowania technicznego tej części książki zostałem przez Profesora zaproszony, ponieważ dysponowałem pewnym doświadczeniem redaktorsko-typograficznym. Był już koniec roku 2007, marzenie o druku z różnych powodów się oddalało. Jednak ponad 50 tabel udało się nam doprowadzić do stanu „starannego brudnopisu”, wymagającego jedynie uważnej korekty językowej i technicznej. Nie wiem, kto mógłby dziś, nawet dysponując pełnym tekstem komentarzy, scałić je z tabelkami. Nie znam osoby, która by była tak jak Profesor Pianka niestrudzona i precyzyjna w opracowywaniu szczegółów syntetycznych i analitycznych zapisów paradygmatów we wszystkich językach słowiańskich (wraz z scs.).

W końcowych latach swojej pracy naukowej Profesor podejmował tematy, traktowane jak zawsze skrupulatnie i poważnie, jednak dużo lżejszej wagi (jeśli się je odniesie do ciężaru *Gramatyki konfrontatywnej...*), które osoba o takiej wiedzy i doświadczeniu może opracowywać wręcz dla naukowej przyjemności, jako swego rodzaju *divertimento*. Takie wrażenie sprawiają np. niektóre wprawki etymologiczne, np. *Polskie wyrazy „kobieta” i „mężczyzna” w aspekcie etymologicznym i kulturoznawczym na tle słowiańskim* [2009] czy cykl prac o tematyce adresatywno-honoryfikatywnej, np.: *Historyczne zmiany w systemach adresatywno-honoryfikatywnych w krajach i językach słowiańskich* [2010], *Kategoria adresatywności i honoryfikatywności w językach łrzyckich w ujęciu historycznym na tle innych języków słowiańskich* [2010]. Na zakończenie komentarza na temat twórczości naukowej Profesora Pianki należy wspomnieć o pewnym sentymentalnym wyróżnieniu naszego środowiska tym, że prawdopodobnie ostatni tekst Profesora, *Formy adresatywno-honoryfikatywne w językach słowiańskich w ujęciu historycznym* [2016], został zgłoszony do naszej publikacji wydziałowej.

Skromnym uhonorowaniem zakończenia pracy Profesora na Uniwersytecie Warszawskim jest publikacja zbiorowa *Językowy świat Słowian. Zjawiska, interpretacje, znaki zapytania. Księga jubileuszowa na 70-lecie Profesora Włodzimierza Pianki* [2009]. Można tam znaleźć „zbeletryzowaną” biografię Profesora pt. *Efendi Pianka – macedoński naj-lektor*, nakreśloną piórem innego wybitnego polskiego macedonisty, Krzysztofa Wrocławskiego (1937–2022), rówieśnika Włodzimierza Pianki.

Znalazła się w tym tomie także autoryzowana przez Jubilata bibliografia Jego publikacji (wraz z wpisami „W druku”) do roku 2008. Wspomniany wykaz oraz aktualna Bibliografia PBN i Bibliografia UW zostały umieszczone na stronie internetowej ISZiP UW: <http://slawistyka.uw.edu.pl/pl/instytut/jednostki-i-pracownicy/zaklad-jezykow-i-kultur-slowianskich/wlodzimierz-pianka/> [dostęp: 1 VI 2023]. Zainteresowani mogą skorzystać też z bardziej aktualnego (choć niekompletnego) wykazu w katalogach Biblioteki Narodowej: https://katalogi.bn.org.pl/discovery/search?query=any,contains,pianka%20w%C5%82odzimierz&tab=LibraryCatalog&search_scope=NLOP_IJ_NZ&vid=48OMNIS_NLOP:48OMNIS_NLOP&offset=0 [dostęp: 1 VI 2023].

Literatura

Wybór prac prof. Włodzimierza Pianki

- Czasy przeszłe w Nowym Testamencie Mikołaja Jakubicy*, „Rocznik Slawistyczny”, rocz. 20, cz. 1 (1961), s. 27–42.
- Die semantischen Wechselbeziehungen der Genera verbi in den slavischen Sprachen*, „Wiener slavistisches Jahrbuch”, Bd. 30 (1984), s. 69–82.
- Formy adresatywno-honoryfikatywne w językach słowiańskich w ujęciu historycznym*, [w:] *Czytać, wędrować, być. Tom dedykowany Profesorowi Zdzisławowi Daraszowi*, red. M. Bogusławska, J. Goszczyńska, J. Šuler-Galos, Warszawa: Wydział Polonistyki UW, 2016, s. 341–353.
- Gramatyka konfrontatywna języków słowiańskich z komentarzami historycznymi*, t. 1, Katowice 2000 [współautor: E. Tokarz].
- Historyczne zmiany w systemach adresatywno-honoryfikatywnych w krajach i językach słowiańskich*, „Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego”, zes. 66 (2010), s. 197–207.
- Kategoria adresatywności i honoryfikatywności w językach łużyckich w ujęciu historycznym na tle innych języków słowiańskich*, „Zeszyty Łużyckie”, t. 44 (2010), s. 162–182.
- Klasy semantyczne wyrazów stopniowanych (na materiale górnołużyckim i macedońskim)*, [w:] *Zagadnienia kategorii stopnia w językach słowiańskich*, t. 2, red. H. Orzechowska, Warszawa: Wydawnictwa UW, 1980, s. 111–153.
- Macedońskie imiona osobowe kotliny Azot*, Warszawa 1975.
- Modyfikacje semantyczne rodzajów akcji czasowników polskich z prefiksem wy-*, „Wiener slavistisches Jahrbuch”, Bd. 31 (1985), s. 79–88.
- Nazwiska macedońskie kotliny Azot*, „Onomastica : pismo poświęcone nazewnictwu geograficznemu i osobowemu oraz innym nazwom własnym”, t. 22 (1977), s. 149–169 (cz. 1); t. 23 (1978), s. 215–241 (cz. 2).
- Polskie wyrazy „kobieta” i „mężczyzna” w aspekcie etymologicznym i kulturoznawczym na tle słowiańskim*, „Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej”, t. 44 (2009), s. 153–173.
- Słownik leksemów stopniowalnych w językach słowiańskich*, [w:] *Zagadnienia kategorii stopnia w językach słowiańskich*, t. 3, red. serii H. Orzechowska, red. tomu W. Pianka, Warszawa: Wydawnictwa UW, 1983, s. 79–148.
- Słownik macedońsko-polski i polsko-macedoński* (we współautorstwie z Z. Topolińską i B. Vidoeskim), Warszawa ; Skopje 1990.
- Typologia participiów słowiańskich*, „Wiener Slavistisches Jahrbuch”, Bd. 43 (1997), s. 161–171.
- Z historii slawistyki na Uniwersytecie Warszawskim*, red. I.M. Doliński, J. Molas, W. Pianka, K. Wrocławski, Warszawa: Wydział Polonistyki UW, 2005.
- Zu parallelen Entwicklungstendenzen in der ukrainischen und polnischen Morphologie*, [w:] *Sprache und Literatur der Ukraine zwischen Ost und West*, Hrsg. J. Besters-Dilger et al., Bern 2000, s. 211–219.
- Związki formalne między fleksyjną a słowotwórczą kategorią liczby w językach słowiańskich* (1997). [w:] *Język wobec przemian kultury*, red. E. Tokarz, Katowice 1997, s. 26–39. – (Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach ; 1617).

- Изговорот и транскрипцијата на чешките, словачките и лужичко-српските имиња во македонскиот јазик*, „Литературен збор”, год. 10, бр. 1 (1963), s. 24–30.
- Изразувањето на збирноста во рускиот и во македонскиот во споредба со другите словенски јазици*, [w:] *Македонско-руски јазични, литературни и културни врски. Материјали од Првата македонско-руска славистичка конференција, Охрид, 23-24 август 1995 г.*, уред. М. Ѓурчинов [и др.], Скопје 1998, s. 95–107.
- Квантитетот како фонолошки фактор во македонскиот јазик*, „Македонски јазик”, год. 11–12, кн.1–2 (1960–1961), s. 203–212.
- Местото на зборообразувањето во семантичката граматика*, [w:] *XX Научна дискусија на XXVI Меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура*, Скопје 1994, s. 121–131.
- Номинација как проблема сопоставителногo јазикознанија* (1996). [w:] *Языковая номинация. Тезисы докладов международной научной конференции МАПРЯЛ – Минск, Беларусь, 25–26 июня 1996*, Минск 1996, s. 20–21.
- Прилог кон транскрипцијата на полските сопствени имиња во македонскиот јазик*, „Литературен збор”, год. 11, бр. 4 (1964), стр. 20–26.
- Семантичките категории и нивното изразување во македонскиот јазик (Морфологија)*, [w:] *Пристапни предавања, прилози и библиографија на новите членови на МАНУ*, 13, Скопје 2000, s. 245–259.
- Словенските извори на балканскиот компаратив*, „Македонски јазик”, год. 36–37 (1985–1986), s. 95–109.
- Топономастиката на Охридско-Преспанскиот базен*, Скопје: Институт за македонски јазик, 1970. – (Посебни изданија ; 7).
- Унификација и дизунификација на јазиците*, [w:] *Науката и културата за заедничка иднина на Југоисточна Европа : Прилози од научниот собир одржан во Скопје на 31 октомври 1997 година по повод 30-годишнината од основањето на МАНУ*, уред. А. Андреевски [и др.], Скопје 1998, s. 125–138.
- Учебник по полски јазик : граматика со вежби и речник*, Скопје 1969.

Z publikacji poświęconych Profesorowi Włodzimierzowi Piance

- Językowy świat Słowian. Zjawiska, interpretacje, znaki zapytania. Księga jubileuszowa na 70-lecie Profesora Włodzimierza Pianki*, red. J. Mindak-Zawadzka, I. M. Doliński, Warszawa: Wydział Polonistyki UW, 2009.
- Wrocławski K., *Efendi Pianka – macedoński naj-lektor*, [w:] *Językowy świat Słowian. Zjawiska...*, s. 11–15.

References

- Czasy przeszłe w Nowym Testamencie Mikołaja Jakubicy*, „Rocznik Slawistyczny”, Vol. 20, no. 1 (1961), pp. 27–42.
- Die semantischen Wechselbeziehungen der Genera verbi in den slavischen Sprachen*, „Wiener slavistisches Jahrbuch”, Vol. 30 (1984), pp. 69–82.

- Formy adresatywno-honoryfikatywne w językach słowiańskich w ujęciu historycznym*, [In:] *Czytać, wędrować, być. Tom dedykowany Profesorowi Zdzisławowi Daraszowi*, eds. M. Bogusławska, J. Goszczyńska, J. Šuler-Galos, Warszawa: Wydział Polonistyki UW, 2016, pp. 341–353.
- Gramatyka konfrontatywna języków słowiańskich z komentarzami historycznymi*, Vol. 1, Katowice 2000 [współautor: E. Tokarz].
- Historyczne zmiany w systemach adresatywno-honoryfikatywnych w krajach i językach słowiańskich*, „Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego”, Vol. 66 (2010), pp. 197–207.
- Izgovorot i transkripcijata na češkite, slovačkite i lužičko-srpskite iminja vo makedonskiot jazik*, „Literaturen zbor”, Vol. 10, no. 1 (1963), pp. 24–30.
- Izrazuvanjeto na zbirnosta vo ruskiot i vo makedonskiot vo sporedba so drugite slovenski jazici*, [In:] *Makedonsko-ruski jazični, literaturni i kulturni vrski. Materijali od Prvata makedonsko-ruska slavistička konferencija, Ohrid, 23-24 avgust 1995 g.*, ed. M. Gjurčinov [et al.], Skopje 1998, pp. 95–107.
- Kategorija adresatywności i honoryfikatywności w językach łużyckich w ujęciu historycznym na tle innych języków słowiańskich*, „Zeszyty Łużyckie”, Vol. 44 (2010), pp. 162–182.
- Klasy semantyczne wyrazów stopniowanych (na materiale górnołużyckim i macedońskim)*, [In:] *Zagadnienia kategorii stopnia w językach słowiańskich*, Vol. 2, ed. H. Orzechowska, Warszawa: Wydawnictwa UW, 1980, pp. 111–153.
- Kvantitetot kako fonološki faktor vo makedonskiot jazik*, „Makedonski jazik”, Vol. 11–12, no. 1–2 (1960–1961), pp. 203–212.
- Macedońskie imiona osobowe kotliny Azot*, Warszawa 1975.
- Mestoto na zboroobrazuvanjeto vo semantičkata gramatika*, [In:] *XX Naučna diskusija na XXVI Medjunaroden seminar za makedonski jazik, literatura i kultura*, Skopje 1994, pp. 121–131.
- Modyfikacje semantyczne rodzajów akcji czasowników polskich z prefiksem wy-*, „Wiener slavistisches Jahrbuch”, Vol. 31 (1985), pp. 79–88.
- Nazwiska macedońskie kotliny Azot*, „Onomastica : pismo poświęcone nazewnictwu geograficznemu i osobowemu oraz innym nazwom własnym”, Vol. 22 (1977), pp. 149–169 (part 1); Vol. 23 (1978), pp. 215–241 (part 2).
- Nominatsiya kak problema sopostavitel'nogo yazykoznanija*, [In:] *Yazykovaya nominatsiya. Tezisy dokladov mezhdunarodnoy nauchnoy konferentsii MAPRYAL – Minsk, Belarus', 25–26 iyunya 1996*, Minsk 1996, pp. 20–21.
- Polskie wyrazy „kobieta” i „mężczyzna” w aspekcie etymologicznym i kulturoznawczym na tle słowiańskim*, „Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej”, Vol. 44 (2009), pp. 153–173.
- Prilog kon transkripcijata na polskite sopstveni iminja vo makedonskiot jazik*, „Literaturen zbor”, Vol. 11, no. 4 (1964), pp. 20–26.
- Semantičkite kategorii i nivnoto izrazuvanje vo makedonskiot jazik (Morfologija)*, [In:] *Pristapni predavanja, prilozhi i bibliografija na novite členovi na MANU XIII*, Skopje 2000, pp. 245–259.
- Slovenskite izvori na balkanskiot komparativ*, „Makedonski jazik”, Vol. 36–37 (1985–1986), pp. 95–109.

- Słownik leksemów stopniowalnych w językach słowiańskich*, [In:] *Zagadnienia kategorii stopnia w językach słowiańskich*, Vol. 3, red. serii H. Orzechowska, red. tomu W. Pianka, Warszawa: Wydawnictwa UW, 1983, pp. 79–148.
- Słownik macedońsko-polski i polsko-macedoński* (we współautorstwie z Z. Topolińską i B. Vidoeskim), Warszawa ; Skopje 1990.
- Toponomastikata na Ohridsko-Prespanskiot bazen*, Skopje: Institut za makedonski jazik, 1970. – (Posebni izdanija ; 7).
- Typologia participiów słowiańskich*, „Wiener Slavistisches Jahrbuch”, Vol. 43 (1997), pp. 161–171.
- Učebnik po polski jazik : gramatika so vežbi i rečnik*, Skopje 1969.
- Unifikacija i dizunifikacija na jazicite*, [In:] *Naukata i kulturata za zaednička idnina na Jugoistočna Evropa : Prilozi od naučniet sobir održan vo Skopje na 31 oktombri 1997 godina po povod 30-godišnina od osnovanieto na MANU*, ed. A. Andreevski [et al.], Skopje 1998, pp. 125–138.
- Z historii slawistyki na Uniwersytecie Warszawskim*, eds. I.M. Doliński, J. Molas, W. Pianka, K. Wrocławski, Warszawa: Wydział Polonistyki UW, 2005.
- Zu parallelen Entwicklungstendenzen in der ukrainischen und polnischen Morphologie*, [In:] *Sprache und Literatur der Ukraine zwischen Ost und West*, Hrsg. J. Besters-Dilger et al., Bern 2000, pp. 211–219.
- Związki formalne między fleksyjną a słowotwórczą kategorią liczby w językach słowiańskich* (1997). [In:] *Język wobec przemian kultury*, ed. E. Tokarz, Katowice 1997, pp. 26–39. (Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach ; 1617).

* * *

- Językowy świat Słowian. Zjawiska, interpretacje, znaki zapytania. Księga jubileuszowa na 70-lecie Profesora Włodzimierza Pianki*, eds. J. Mindak-Zawadzka, I.M. Doliński, Warszawa: Wydział Polonistyki UW, 2009.
- Wrocławski K., *Efendi Pianka – macedoński naj-lektor*, [In:] *Językowy świat Słowian. Zjawiska...*, s. 11–15.

Summary

Professor Włodzimierz Pianka (1937–2022)

In Memoriam Professor Włodzimierz Pianka, prominent linguist, distinguished scholar in Slavic, Macedonian and Sorbian languages and in onomastics (with particular focus on the Balkan area), expert in Slavic confrontative grammar, professor at the Universities of Warsaw and Vienna, honorary doctor at the Ss. Cyril and Methodius University in Skopje, member of the Macedonian Academy of Sciences and Arts.

The paper outlines and profiles the late Professor's life and work as well as research interests along with selected publications.

Keywords: Włodzimierz Pianka, Slavic linguistics, Macedonian, confrontative grammar of Slavic languages, Slavonic Studies at the University of Vienna.